

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
Πατησίων 44, 106 82 Αθήνα
Τηλ. 210 8217724, Φαξ: 210 8230800
email: eam@culture.gr

Πληροφορίες για τους εκπαιδευτικούς

Τίτλος προγράμματος: «Ποιος να έμενε εδώ;». Τα σπίτια στην προϊστορική Σαντορίνη

Ηλικία παιδιών: Γ΄ Δημοτικού

Χώρος διεξαγωγής: Αίθουσα 48 (Προϊστορική Συλλογή Θήρας)

Διάρκεια προγράμματος: 90 λεπτά (10 π.μ.–11.30 π.μ.)

Αριθμός παιδιών ανά πρόγραμμα: 25

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να εξοικειωθούν τα παιδιά με την οικιστική αρχιτεκτονική και τον πολεοδομικό ιστό του προϊστορικού οικισμού του Ακρωτηρίου
- Να συγκρίνουν τις οικίες των προϊστορικών ανθρώπων με τις αντίστοιχες της σύγχρονης εποχής
- Να γνωρίσουν την ιδιαίτερη γεωμορφολογία της Θήρας και να συνειδητοποιήσουν το ρόλο που διαδραμάτισε το ηφαίστειο όχι μόνο στην ιστορία του νησιού αλλά και στην εξέλιξη της ευρύτερης περιοχής του Αιγαίου
- Να γνωρίσουν στοιχεία για την καθημερινή ζωή και τις συνήθειες των προϊστορικών κατοίκων του νησιού
- Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τα χρηστικά σκεύη του συγκεκριμένου πολιτισμού
- Να αναπτύξουν τις δημιουργικές τους ικανότητες, εμπνεόμενα από τα εκθέματα του μουσείου

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

A. Εισαγωγική ενότητα

Γνωριμία με τα παιδιά. Εξοικείωση με τον εκθεσιακό χώρο και εισαγωγή στο θέμα του προγράμματος. Αναφορά στη σημασία του ηφαιστείου για την τύχη του νησιού και στις ιδιαίτερες συνθήκες διατήρησης που διαμόρφωσε η λάβα για το εν λόγω οικιστικό σύνολο που θάφτηκε εκεί περίπου 3600 χρόνια πριν. Με τη βοήθεια οπτικοακουστικού υλικού, οι μαθητές εξοικειώνονται με τον ανασκαφικό χώρο του Ακρωτηρίου και συζητούν για τη μορφή των σπιτιών και του οικισμού, καθώς και για τα υλικά δομής.

B. Ομαδική δραστηριότητα μικρών αρχαιολόγων .

- Με τη βοήθεια φωτογραφικού υλικού από ανασκαμμένα δωμάτια σπιτιών τα παιδιά προσπαθούν να ταυτίσουν τους χώρους ανάλογα με τα αντικείμενα που βρέθηκαν σε αυτά, π.χ. εντοιχισμένα πιθάρια → αποθηκευτικός χώρος. Με τον τρόπο αυτό αντιλαμβάνονται τη λειτουργικότητα κάποιων «δυσνόητων» αντικειμένων με ιδιαίτερη χρήση (π.χ. ρυτό, ηθμοπυξίδα, χειρόμυλος, τράπεζα προσφορών),
- Στη συνέχεια κατηγοριοποιούν τα δωμάτια και τις ασχολίες που μπορεί να λάμβαναν χώρα σε αυτά, συγκρίνοντας με τις σημερινές δραστηριότητες μέσα στο σπίτι.

Γ. Παιχνίδι ρόλων- Διεξαγωγή έρευνας στον εκθεσιακό χώρο του μουσείου

Με τη βοήθεια ειδικών καρτελών, τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και μοιράζονται ρόλους που σχετίζονται με τις ασχολίες των κατοίκων εκείνης της εποχής (π.χ. μαγειρική, αρωματοποιία, εμπόριο, κεραμική, χαλκουργία). Στη συνέχεια εντοπίζουν και κατόπιν ζωγραφίζουν ή καταγράφουν σε εκπαιδευτικό φυλλάδιο εκθέματα-αντικείμενα, τα οποία σχετίζονται με την ασχολία τους.

Δ. Εικαστική δραστηριότητα

Με αφορμή τις εκθεσιμένες τοιχογραφίες, τα παιδιά διακοσμούν το δικό τους προϊστορικό σπίτι στο Ακρωτήρι με τη δική τους τοιχογραφία.

E. Αξιολόγηση

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. Με αφορμή τους προβληματισμούς τους, εξάγουμε συμπεράσματα και εκφράζουμε τις εντυπώσεις που δημιούργησε η επαφή με τον προϊστορικό βίο που μόλις διερεύνησαν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος θα αξιοποιηθούν εκπαιδευτικές μέθοδοι που βασίζονται στη μαθησιακή θεωρία του εποικοδομισμού. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Διαλογική διερεύνηση του θέματος
- Διαμεσολαβητικός και συντονιστικός ρόλος του μουσειοπαιδαγωγού
- Αυτόνομη εξερεύνηση του μουσείου με παράλληλη ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών
- Καθοδηγούμενη ανακάλυψη με χρήση εποπτικού υλικού
- Αξιοποίηση βιωμάτων και ενίσχυση των ενδιαφερόντων και των κινήτρων του μαθητή
- Δραστηριότητες που προωθούν την ενεργοποίηση των αισθήσεων και ανταποκρίνονται σε διαφορετικούς τρόπους μάθησης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Μπορείτε να προετοιμάσετε τα παιδιά για την επίσκεψή τους στο μουσείο με δραστηριότητες που στοχεύουν τόσο στην εξοικείωσή τους με το μουσείο και τις λειτουργίες του όσο και με το θέμα του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Σας προτείνουμε ενδεικτικά μερικές δραστηριότητες που μπορείτε να κάνετε:

Εξοικείωση με το μουσείο

- Προβληματιστείτε με τα παιδιά για την έννοια του μουσείου, τη λειτουργία του, το ρόλο που διαδραματίζει στη σύγχρονη κοινωνία και τι είδους υπηρεσίες θα ήθελαν ενδεχομένως να προσφέρει στα ίδια. Συζητείστε ποια μουσεία και τι είδους έχουν ήδη επισκεφτεί.
- Συζητείστε για το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο π.χ. Τι φαντάζεστε ότι περιέχει το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο; Πώς βρέθηκαν τα αντικείμενα αυτά στο μουσείο; Ποιος μπορεί να τα έδωσε; Ποιος μπορεί να τα βρήκε;
- Συλλέξτε φωτογραφικό υλικό με εκθέματα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού (www.culture.gr), θα βρείτε παρουσίαση του Εθνικού Μουσείου και αντιπροσωπευτικές φωτογραφίες από όλες τις συλλογές. Φτιάξτε ένα χρονοδιάγραμμα, ταξινομώντας τις φωτογραφίες σε χρονολογικές περιόδους.
- Ζητείστε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν πώς φαντάζονται το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και να γράψουν τις προσδοκίες τους από την επίσκεψή τους. Θα μας χαροποιήσει ιδιαίτερα και θα βοηθήσει στον καλύτερο σχεδιασμό των εκπαιδευτικών μας υπηρεσιών να μας φέρετε φωτοτυπίες με τις ιδέες των παιδιών.
- Εντοπίστε στο χάρτη του μουσείου την αίθουσα της Θήρας, την τουαλέτα, το πωλητήριο. Συζητείστε πώς θα κινηθείτε με ασφάλεια.
- Συζητείστε για το τι μπορείτε και τι δεν μπορείτε να κάνετε στο μουσείο κατά τη

διάρκεια της επίσκεψής σας.

- Δημιουργείτε μια μουσειακή γωνιά όπου μπορείτε να συγκεντρώσετε υλικό σχετικό με το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (φωτογραφίες, δημοσιεύματα από εφημερίδες, αποκόμματα εισιτηρίων, ζωγραφίες παιδιών, αντίγραφα αγγείων κ.ά). Μπορείτε να συνεχίσετε να εμπλουτίζετε τη μουσειακή γωνιά και μετά την επίσκεψη.

Εξοικείωση με το θέμα του εκπαιδευτικού προγράμματος

- Ξεφυλλίστε το βιβλίο της ιστορίας και εντοπίστε εικόνες που σχετίζονται με τον προϊστορικό πολιτισμό. Παρατηρείστε τη θεματογραφία των παραστάσεων και σχολιάστε τι στοιχεία ανακαλύπτете για την καθημερινή ζωή των προϊστορικών ανθρώπων.
- Συγκεντρώστε με τα παιδιά φωτογραφίες τοιχογραφιών του προϊστορικού κόσμου και αποπειραθείτε να τις δραματοποιήσετε.
- Κατηγοριοποιείτε τα δωμάτια μίας σύγχρονης οικίας αναλόγως της χρήσης τους, δίνοντας έμφαση στην πολλαπλή λειτουργία των χώρων. Προσπαθήστε να φανταστείτε κάτι ανάλογο και για το προϊστορικό σπίτι (π.χ. θα υπήρχαν δωμάτια που το βράδι λειτουργούσαν ως υπνοδωμάτια, ενώ το πρωί στέγαζαν άλλες δραστηριότητες;). Χρησιμοποιήστε ως συνδυαστικό κρίκο ένα αγροτόσπιτο της ελληνικής επαρχίας των προηγούμενων δεκαετιών.
- Συλλέξτε πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό για την κυκλαδική παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
- Παροτρύνετε τα παιδιά να αποτυπώσουν στο χαρτί πώς φαντάζονται τη ζωή των προϊστορικών ανθρώπων καθώς και την καλλιτεχνική τους έκφραση (τοιχογραφίες, βραχογραφίες, κοσμήματα, διακόσμηση της κεραμικής τους).

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- Ετοιμάστε μαζί με τα παιδιά καρτελάκια με το μικρό τους όνομα, για να τα φορούν κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Προτείνετε στα παιδιά να φορούν άνετα ρούχα και παπούτσια. Στον εκθεσιακό χώρο θα καθόμαστε σε μαξιλαράκια στο δάπεδο.
- Ενημερώστε το τμήμα εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου για ιδιαίτερες ανάγκες που μπορεί να υπάρχουν στην ομάδα σας (π.χ. κινητικά προβλήματα ή άλλες αναπηρίες, μαθησιακές δυσκολίες, όχι καλή κατανόηση της ελληνικής γλώσσας, αλλεργίες κ.ά)
- Εξασφαλίστε την άφιξή σας 15 λεπτά πριν την έναρξη του προγράμματος. Τα παιδιά θα χρειαστούν 5-10 λεπτά για να αφήσουν τις τσάντες και τα μπουφάν τους στο βεστιάριο του μουσείου και περίπου 5 λεπτά για να μεταβούν στο χώρο διεξαγωγής του προγράμματος.
- Η παρουσία σας και η ενεργός συμμετοχή σας στο πρόγραμμα ως μέλος της ομάδας είναι απαραίτητη τόσο για την εποπτεία της ομάδας όσο και για να αξιοποιήσετε την εμπειρία των παιδιών μετά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην τάξη. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για μας να συμπληρώσετε το φύλλο

αξιολόγησης που θα σας δοθεί, γιατί έτσι συμβάλλετε στη βελτίωση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

- Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα διαρκεί 90 λεπτά και δε γίνεται διακοπή για διάλειμμα.
- Θα χρειαστείτε τουλάχιστον ένα τέταρτο μετά τη λήξη του προγράμματος στις 11.30 μ.μ. για τη μετάβασή σας στο πούλμαν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- Συζητείστε με τα παιδιά την εμπειρία τους από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα: τι τους άρεσε, τι δεν τους άρεσε, αν επιβεβαιώθηκαν οι προσδοκίες τους. Μπορείτε να ζωγραφίσετε ομαδικά σε χαρτί του μέτρου τις εντυπώσεις σας (πρόσωπα, αντικείμενα, δραστηριότητες).
- Χωρίστε ένα χαρτί στα δύο. Στο ένα τμήμα ζωγραφίστε ένα σπίτι ή ένα δωμάτιο της προϊστορικής Σαντορίνης και στο άλλο ένα σημερινό. Βρείτε ομοιότητες και διαφορές.
- Δημιουργείστε έναν κατάλογο με αγγλικές λέξεις που σχετίζονται με τον προϊστορικό οικισμό της Σαντορίνης (π.χ. αρχιτεκτονική, αγγείο, τοιχογραφία, πιθάρι, λάβα) και παίξτε τους ξεναγούς στο μουσείο.
- Με αφορμή τα εκθέματα του μουσείου, πλάστε τα δικά σας αγγεία με πηλό και διακοσμήστε τα. Εκτός από ακρυλικά χρώματα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και τέμπρες.
- Σε μεγάλα χαρτόνια του μέτρου ζωγραφίστε θέματα που σχετίζονται με τις τοιχογραφίες του προϊστορικού Αιγαίου. Στη συνέχεια χρησιμοποιήστε τα ως σκηνικό για να δραματοποιήσετε ιστορίες από την καθημερινότητα των προϊστορικών κατοίκων του αιγαίου χώρου. Παρατηρώντας τοιχογραφίες με εικόνες από κατοίκους της προϊστορικής Σαντορίνης, μπορείτε να κατασκευάσετε ανάλογες φορεσιές.
- Συγκεντρώστε στοιχεία για τις καλλιέργειες και τις υπόλοιπες επαγγελματικές ενασχολήσεις των κατοίκων της Σαντορίνης και συζητήστε ποιες από αυτές είναι κοινές με αυτές των κατοίκων της αρχαιότητας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

1. Άλκηστις, Μουσεία και Σχολεία, Δεινόσαυροι και Αγγεία, Αθήνα 1995, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
2. Ακρωτήρι Θήρας. Είκοσι χρόνια έρευνας (1967-1987), Ημερίδα, επιμ. Ντούμας Χρ., Αθήνα 1992, Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, αρ. 116
3. Ντούμας Χρ., Σαντορίνη, Η προϊστορική πόλη του Ακρωτηρίου, Εκδ. Οίκος Hannibal
4. Ντούμας Χρ., Οι Τοιχογραφίες της Θήρας, Ίδρυμα Θήρας Πέτρου Μ. Νομικού, Αθήνα 1992
5. Ντούμας Χρ., THERA Pompeii of the ancient Aegean, 1983, Thames and Hudson
6. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Ντούμας Χρ., Προϊστορία και Πρωτοϊστορία, σελ. 212-221, Αθήνα 1971, Εκδοτική Αθηνών.
7. Παλυβού Κλ., Ακρωτήρι Θήρας. Η οικοδομική τέχνη, Αθήνα 1999
8. Αρχαιολογία 1(1982), Παλυβού Κλ, Ο προϊστορικός οικισμός του Ακρωτηρίου Θήρας, σελ. 16-30.
9. ΑΛΣ 1, Περιοδική έκδοση της Εταιρείας Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας, 2003
10. ΑΛΣ 2, Περιοδική έκδοση της Εταιρείας Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας, 2004
11. ΑΛΣ 3, Περιοδική έκδοση της Εταιρείας Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας, 2005
12. ΑΛΣ 4, Περιοδική έκδοση της Εταιρείας Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας, 2006
13. Μαρινάτος Σπ., Θησαυροί της Θήρας, 1972, Ακαδημία Αθηνών
14. Τελεβάντου Χρ., Ακρωτήρι Θήρας. Οι τοιχογραφίες της Δυτικής Οικίας, Αθήνα 1994,

Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία, αρ. 143

15. Μαρινάτος Σπ., Ανασκαφαί Θήρας I-VII, Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, αρ. 64
16. Renfrew Colin, Κυκλαδικό Πνεύμα, 1991, ABRAMS ΊΔΡΥΜΑ Ν.Π. ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
17. Μιχαηλίδου Αν., Ακρωτήρι Θήρας. Η μελέτη των ορόφων στα κτήρια του οικισμού, Αθήνα 2001
18. Marinatos Nanno, Art and Religion in Thera, 1984
19. Annual of the British School at Athens 96, Διατροφή, σελ. 27-40, 2001
20. Αρχαιολογικά Ανάλεκτα εξ Αθηνών 1982, Ντούσκου, Θηραϊκά ιμάτια και τοιχογραφία στόλου, σελ.251-65
21. Αρχαιολογική Εφημερίς 1982, Τελεβάντου Χρ., Γυναικεία ενδυμασία στη Θήρα, σελ. 113-35

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πραγματοποιείται με την υποστήριξη της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.